

Architektura konverzí 2005–2015 jako jeden z výstupů Industriální topografie

V roce 2009 vznikla publikace *Co jsme si zbořili* s podtitulem *Bilance mizející éry, která se ohlížela za aktuálními ztrátami a likvidačními stopami průmyslové minulosti*. Spolu se stejnojmennou výstavou ji připravilo Výzkumné centrum průmyslového dědictví ČVUT v Praze. Nyní nabízí toto odborné pracoviště Fakulty architektury povzbudivější pohled na současný stav průmyslového dědictví. Opět představilo publikaci a výstavu, tentokrát nazvanou *Industriální topografie – architektura konverzí, Česká republika 2005–2015*. Přibližuje, co se podařilo zachovat, proměnit a vrátit do života.

Výzkumné centrum se od svého zřízení v roce 2002 věnuje záslužnému mapování a popularizaci průmyslového dědictví. V letech 2011–2014 řešilo projekt *Industriální topografie České republiky* podpořený Ministerstvem kultury. Za dobu své existence vydalo více než tři desítky publikací. Tyto skutečnosti zpřítomnila ve výstavě věnované architektuře konverzí v Galerii Jaroslava Fragnera (17. 12. 2014 – 1. 2. 2015) nevšední prostorová instalace zavěšených knih naznačující bohatou publikační činnost Výzkumného centra, stejně jako prezentace internetového rozhraní databáze *Industriální topografie*. Jako memento výstava zahrnovala projekci vybraných staveb, zbořených za uplynulých třicet let.

Tématu konverzí se Výzkumné centrum soustředěně věnovalo již v rámci třetího bienále *Industriální stopy* v roce 2005. Z tehdejší výstavy v Karlínských studiích zůstal jako trvalý výstup katalog *Konverze objektů průmyslového dědictví v České republice 2000–2005*, představující třicet realizací v daném období. Nyní autoři Benjamin Fagner a Vladislava Valchářová vybrali čtyřicet dva příkladů za posledních deset let. Východiskem se stala databáze Výzkumného centra výrazně rozšířená díky projektu *Industriální topografie*. Vybrané stavby a areály autoři seskupili do čtyř kapitol – tematických shluků podle různých motivací, s nimiž investoři

a architekti k jednotlivým konverzím přistupovali. Jsou jimi užítost, prodejnost, obytnost a otevřenost. V první kapitole jsou zařazeny například kanceláře, sklady a výrobní v budovách bývalé transformační stanice, pily, parního nebo uhelného mlýna. Druhá kapitola mapuje proměny na restaurace, obchody a sportovní zařízení. Třetí přibližuje bydlení, ve věžovém vodojemu, na síle, v někdejší tiskárně, pivovaru, lisovně řepkového oleje nebo diesellové elektrárně. Poslední kapitola zahrnuje veřejné kulturní instituce, například budovy pivovarů v Lobči a v Plasích, výrobní budovy závodů ve Zlíně, v nichž dnes sídlí 14 | 15 Baťův institut, žatecký Chrám chmele a piva, Papírnu Plzeň nebo centrum současného umění DOX v Holešovicích.

Katalog staveb je uveden syntetickým textem Benjamina Fragnera připomínajícím zvyšování zájmu o industriální architekturu a úvahy o jejím využití od osmdesátých let 20. století a především proměnu situace po roce 1989. Text upozorňuje také na předchozí výstavy konverzí a nastiňuje kritéria výběru a příprav současné bilance. Stejně jako v případě knižně vydaných krajů *Industriální topografie* zahrnuje publikace o architektuře konverzí kvalitní historické i současné fotografie, nákresy, čtivé a strukturované texty ve vytříbené grafické úpravě. Záslužně bylo zvoleno česko-anglické vydání, které umožňuje prezentaci v zahraničí a zapojení se do mezinárodní diskuse. Architektura konverzí ukazuje, že plošné mapování v rámci projektu *Industriální topografie* vytvořilo důležitý informační základ, na němž lze nyní stavět dílčí výstupy, které přispějí nejen k odborné debatě nad hodnotami industriální architektury, ale také k popularizaci průmyslového dědictví jako nedílné součásti naší minulosti i přítomnosti.

Oproti trvalému tištěnému výstupu věnovanému architektuře konverzí zahrnovala výstavní prezentace jeden tematický shluk navíc. Přibližoval krátkodobé aktivity veřejnosti na sedmi místech, kde se zatím proměnu dočasně využívaných prostor nepodařilo realizovat. Tyto spontánní snahy nejrůznějších místních iniciativ potvrzují názor autorů publikace a výstavy, že je nutné hledat motivaci k zachování a oživení průmyslových staveb a areálů, a to i přes nejrůznější potíže. Budou tyto stavby zařazeny do příští bilance konverzí?